

EESTI PÕLLUMAJANDUSE AKADEEMIA

METOODILINE JUHEND

POLIITILISE ÕKONOOMIA
(KAPITALISMI OSA)
SEMINARIÕPPUSTEKS

TARTU 1961

Arh-ens

4

EESTI PÕLLUMAJANDUSE AKADEEMIA
POLIITILISE ÕKONOOMIA KATEEDER

METOODILINE JUHEND

POLIITILISE ÕKONOOMIA
(KAPITALISMI OSA)
SEMINARIÕPPUSTEKS

KOOSTATUD 150-TUNNILISE PROGRAMMI JÄRGI

TARTU 1961

Эстонская сельскохозяйственная академия
г. Тарту, пл. Ленина, 1

МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО ПРОВЕДЕНИЮ СЕМИНАРСКИХ
ЗАНЯТИЙ ПО ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЭКОНОМИИ

(раздел капитализм)

Составлено по программе на 150 часов
На эстонском языке

ARHIIVKOGU

Koostaja: A. Raud
Toimetaja: G. Püis
Korrektor: E. Hagel

ЕРА Rotaprint 1961. а. Trükipoognaid 1,5.

Tiraaž 375 eks. Tellimise nr. 54.

Hind 3 kop.

Poliitilise ökonomia õppimisel on suur tähtsus seminaridel, mis õppeplaani järgi toimuvad igas rühmas. Seminarid täidavad oma ülesannet ainult siis, kui üliõpilased neist aktiivselt osa võtavad. Seminaris võivad üliõpilased õppematerjali aktiivselt omandada, esineda referaatidega, sõnavõttudega, esitada küsimusi, võtta osa seltsimehelikust diskussioonist, kritiseerida üks teist referaatides ja sõnavõttudes esinenud puuduste ja ebatäpsuste kohta. Üliõpilaste aktiivne osavõtt seminaridest võib toimuda ainult siis, kui nad igaks seminariks põhjalikult ettevalmistuvad. Igal üliõpilasel tuleb teemade põhikirjandus, s. o. seminarikavas ettenähtud marksism-leninismi klassikute teosed, NLKP kongresside ja pleenumite materjalid ning valitsuse määrused läbi töötada, olulisem sellest konspekteerida. Endast mõistetavalt on vajalik õppida iga teemat õpiku järgi ja lugeda pidevalt ajalehti. On soovitatav tundma õppida ka lisakirjandust, lugeda vastavaid ilukirjanduslikke teoseid.

Kapitalismi poliitilise ökonomia käesolevad seminari kavad on koostatud selliselt, et kolmes esimeses seminaris (teemadel "Poliitilise ökonomia aine", "Kaubatootmine. Kapitalistliku tootmisviisi tekkimine" ning "Kapital ja lisaväärtus. Kapitalismi põhiline majandusseadus") toimuvad üliõpilaste sõnavõttud ja nende arutamine seminari põhiküsimuste kohta, ilma referaatideta.

Nende kolme seminari läbiviimine võiks olla järgmine:

1. Õppejõu sissejuhatav lühisõnavõtt.
2. Üliõpilaste sõnavõttud seminari põhiküsimuste kohta ning nende sõnavõttude kriitiline arutamine.
3. Õppejõu lühikokkuvõtte seminari iga põhiküsimuse kohta
4. Õppejõu lõppsõna üliõpilaste töö analüüsimise ja hin-

damise (kes töötab ja esines väga hästi, hästi, rahuldavalt, mitterahuldavalt) ning esinenud puuduste vältimise kohta.

Alates teemast "Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi vaesumine" esinevad üliõpilased igal seminaril veel ka referaatidega, mille pikkus on umbes 20-25 minutit. Iga referaadi kohta tuleb referendil koostada vastav kava ja esitada see õppejõule läbivaatamiseks konsultatsiooni ajal.

Pärast referaadi kuulamist esitavad üliõpilased referendile küsimusi, millele viimane vastab.

Pärast seda esinevad sõnavõttudega oponentid, kes umbes 10 minuti jooksul analüüsivad kriitiliselt iga referaati eraldi. Oponentide ülesandeks on analüüsida ja hinnata referaadi struktuuri, teoreetilist taset, loominguilisi momente, seost teooria ja praktika vahel ning referaadi stiili, referendi kõne selgust, esinemisostkust. Hea oponent ei piirdu ainult referaadi kriitikaga, vaid esitab oma seisukoha referaadi struktuuri ja küsimuste käsitlemise kohta.

Seminar täidab oma ülesande ainult siis, kui kõik õpperühma üliõpilased võtavad küsimuste esitamisega ja oma sõnavõttudega aktiivselt osa igast seminarist, kui keegi ei jää passiivseks pealtvaatajaks. Seda on võimalik saavutada ainult siis, kui kõik üliõpilased valmistuvad põhjalikult ette igaks seminariks, kui iga üliõpilane õpib tundma seminarikavas loetletud kirjandust ja konspekteerib sellest olulisema. Iga-le seminarile peab järelikult eelnema õpperühma üliõpilaste iseseisev töö. See võimaldab igal üliõpilasel võtta seminaril sõna referaatide, oponentide esinemiste ning seminari põhiküsimuste ja teiste üliõpilaste sõnavõttude kohta. Seminarid muutuvad huvitavateks ja kasulikeks siis, kui üliõpilased seoses referaatide arutamisega ja seminari põhiküsimuste käsitlemisega analüüsivad ning julgelt ja seltsimehelikult kritiseerivad referaate, oponentide esinemisi ja eelnenud sõnavõtte, diskuteerivad omavahel vaieldavate küsimuste üle.

Referaatides ja sõnavõttudes käsitletavaid küsimusi tuleb võimaluse korral orgaaniliselt seostada kaasaegse rahvusvahelise olukorraga, kodanlike, reformistlike ja revisionist-

like "teooriate" kriitikaga, kommunismi laiahaardelise üles-ehitustöö praktikaga, majandusliku ja kultuurilise ehitustöö praktikaga ja ülesannetega. Referaatide ja sõnavõttude illustreerimiseks tuleb kasutada näitlikke õppevahendeid, ilukirjandust, kinofilme, ekskursioone, statistikaandmeid, majandusteaduslike ajakirjade ja ajalehtede materjale.

Iga seminari kohta teeb õppejõud kokkuvõtte, milles ta analüüsib ja hindab üliõpilaste referaate, oponentide esinemisi ning üliõpilaste sõnavõtte ja kontrollitud konspekte. Lõpuks esitab õppejõud seminari üldise hinnangu ning teeb konkreetseid ettepanekuid esinenud puuduste vältimiseks.

Niisiis võiksid käsitletavad seminarid kulgeda umbes järgmiselt:

1. Õppejõu avasõna.
2. Üliõpilaste referaadid.
3. Üliõpilaste küsimused referentidele ja viimaste vastused.
4. Oponentide esinemised referaatide kohta.
5. Referaatide ja seminari põhiküsimuste arutamine.
6. Referentide lõppsõnad.
7. Õppejõu lõppsõna.
8. Õppejõu juhendid järgmise seminari ettevalmistamise kohta.

On vajalik, et seminaride töö organiseerimisest ja nende tulemuste arutamisest võtaksid osa iga õpperühma üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid ja nende esindajad. Enne esimesi seminare tuleb õppejõul paluda konsultatsioonile referendid, oponentid, rühmavanem, komsorg ja ametiühingu organisatsioonid seminari ettevalmistamise ja korraldamise küsimustes.

Teema: POLIITILISE ÖKONOOMIA AINE

Teema eesmärk: Teha selgeks, mida uurib poliitiline ökonoomia ning milline tähtsus on poliitilise ökonoomia õppimisel töölisklassi võitluses kapitalismi kukutamise ja kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Aja jaotus: loeng 2 tundi, seminar 4 tundi.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Materiaalsete hüvede tootmine on inimühiskonna alus.
 - a) Tööprotsessi lihtsad momendid: töö, tööobjektid ja töövahendid. Tootmisvahendid ja tööjõud.
 - b) Ühiskondlik tootmine ja selle kaks külge. Tootlikud jõud ja nende osa ühiskonna elus. Tootmissuhted. Tootmisvahendite omandusvorm kui tootmissuhte alus.
 - c) Tootmisviis. Tootlike jõudude ja tootmissuhte vastastikune toime. Tootmisviiside revolutsiooniline asendamine. Tootmissuhte viis põhitüüpi. Ühiskondlik-majanduslik formatsioon.
2. Ühiskonna arenemise majandusseadused ja nende objektiivne iseloom.
 - a) Üldised majandusseadused. Spetsiifilised majandusseadused. Põhiline majandusseadus ja teised majandusseadused.
 - b) Majandusseaduste tunnetamine ja ühiskonna huvides kasutamise võimalikkus.
3. Poliitilise ökonoomia aine marksistlik-leninlik definitsioon.
4. Poliitilise ökonoomia klassiseloom ja parteiline iseloom.
 - a) K. Marxi ja F. Engelsi poolt teostatud revolutsiooniline pööre poliitilises ökonoomias.
 - b) Marksistlik-leninliku poliitilise ökonoomia aren-

damine V. I. Lenini poolt.

- c) Marksistlik-leninliku poliitilise ökonoomia edasiarendamine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja teiste maade kommunistlike parteide otsustes ning V. I. Lenini õpilaste töödes.
- d) Marksistlik-leninliku poliitilise ökonoomia tähtsus proletariaadi klassivõitlusele ja kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele.

K i r j a n d u s

K. M a r x, Kapital, I kd. Eessõna esimesele trükile. Järel-
sõna teisele trükile. Tallinn, 1953.

K. M a r x, Poliitilise ökonoomia kriitikast.

K. M a r x ja Fr. E n g e l s, Valitud teosed I kd. Tallinn,
1957, lk. 280-283.

V. I. L e n i n, Retsensioon. A. Bogdanov, Majandusteaduse
lühikursus. Teosed, 4.kd.

Poliitiline ökonoomia. Õpik. Tallinn, 1961. Soovitav kur-
suse kõigi teemside juurde.

N. S. H r u š t š o v, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise
kontrollarvud aastaiks 1959-1965. Tallinn, 1959,
IV osa.

N. S. H r u š t š o v, Kõne ülddiskussionil Ühinenud Rah-
vaste Organisatsiooni Peaassamblee XV istung-
järgul. Kõigile koloniaalrahvastele vabadus ja
sõltumatus! Lahendada üldise desarmeerimise
probleem! Tallinn, 1960.

L i s a k i r j a n d u s

K. M a r x ja Fr. E n g e l s, Kommunistliku partei manifest.
Fr. E n g e l s, Anti-Dühring, teine osa I ptk., Tallinn
1954.

V. I. L e n i n, Marksismi kolm allikat ja kolm komponenti,
Teosed 19. kd., lk. 3-8.

- A. R a u d, Karl Marxi majandusõpetuse kujunemisest ja arenemisest, Tallinn, 1960, lk. 3-16.
- A. R a u d, D. Ricardo majandusõpetus ja tänapäeva kodanlik poliitiline ökonomia, "Eesti Kommunist" № 3, 1961, lk. 17-26.
- Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. I, стр. 5-39.

I l u k i r j a n d u s

- Г. С е р е б р я к о в а, Похищение огня, М., 1961.
- M. G o r k i, Ема, Teosed 4.kd., Tallinn, 1957.
- N. N e t š v e l o d o v a, L. R e ž n i t š e n k o, Lenini noorus, Jutustus, Tallinn, 1961.

N ä i t l i k u d v a h e n d i d

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 3-6.

Teema: KAUBATOOTMINE. KAPITALISTLIKU TOOTMISVIISI TEKKIMINE

Teema eesmärk: 1. Õppida tundma kaubatootmise majanduslikke kategooriaid, raha tekkimist, olemust ja funktsioone ning väärtusseadust kui kaubatootmise majandusseadust.

2. Selgitada, kuidas toimus kapitali esialgne akumulatsioon.

Aja jaotus: loenguid 4 tundi, seminare 4 tundi.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Lihtsa kaubatootmise ja kapitalistliku kaubatootmise ühetüübilisus ja erinevus.
2. Kaup ja selle omadused. Kaubas kehastunud töö kahesugune iseloom, vastuolu eratöö ja ühiskondliku töö vahel. Kauba väärtuse suurus. Töötootlikkus, töö intensiivsus ja kauba väärtus.
3. Raha tekkimine ja olemus. Raha funktsioonid. Ringlemiseks vajalik raha hulk.

4. Väärtusseadus kui kaubatootmise majandusseadus. Kauba-fetišism.
5. Kapitali esialgne akumulatsioon.

K i r j a n d u s

K. M a r x, Kapital, I kd., ptk. 1, 3 ja 24, § 1 - 6.
Tallinn, 1953.

V. I. L e n i n, Karl Marx, osa "Väärtus". Teosed, 21. kd.

L i s a k i r j a n d u s

V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk.,
I osa. Teosed, 3. kd.

V. I. L e n i n, Viiskümmend aastat pärisorjuse kaotamisest.
Teosed, 17. kd.

A. R a u d, Kuidas Karl Marxi "Kapitali" lugeda, õppida ja
konspekteerida, Tartu, 1961.

Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. II,
стр. 40-68.

I l u k i r j a n d u s

J. P ä r n, Oma tuba, oma luba. "Loodus", Tartu, 1926.

A. T š e h h o v, Talumehed. Jutustusi, Tln., 1953.

Fr. T u g l a s, Hingemaa, Teosed, I kd., Tln., 1957.

V. Š i š k o v, Sünge jõgi, Tln., 1960.

V. Š i š k o v, Jemeljan Pugatšov, Tln., 1956.

S. Z l o b i n, Stepan Razin, I ja II osa, Tln., 1955.

Э. З о л я, Деньги, М., 1956.

Е. Ф ё д о р о в, Демидовн, Молотов, 1947 - 1948.

N ä i t l i k u d v a h e n d i d

Tabelid nr. 1, 3, 4, 5.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 9-12.

Teema: KAPITAL JA LISAVÄÄRTUS. KAPITALISMI PÕHILINE MAJANDUS-
SEADUS.

Teema eesmärk: Õppida mõistma ja seletama, milles seisneb kapitalistlik ekspluateerimine ning kuidas toimib kapitalismi põhiline majandusseadus - lisaväärtuse seadus.

Aja jaotus: loenguteks 2 tundi, seminariks 4 tundi.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Kapitali üldvalem ja selle vastuolud.
2. Tööjõu kui kauba väärtus ja tarbimisväärtus.
3. Mis on kapital ja mis on lisaväärtus?
4. Kapitalistliku tootmise kahesugune iseloom: tööprotsess ja väärtuse kasvu protsess.
5. Püsiv- ja muutuvkapital.
6. Absoluutne lisaväärtus. Relatiivne lisaväärtus.
7. Ekstra-lisaväärtus.
8. Töötootlikkuse tõstmise kolm ajaloolist staadiumi kapitalismi tingimustes.

K i r j a n d u s

- K. M a r x, Kapital, I kd., 4. ptk., § 3; ptk. 5, 6, 8, § 1; 10. ptk. Tallinn, 1953.
- V. I. L e n i n, Karl Marx, osa "Lisaväärtus". Teosed, 21. kd.

L i s a k i r j a n d u s

- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, V ptk., osad V, VI; VI ptk., osad I, III - VII; VII ptk., osad I, XII. Teosed, 3. kd.
- V. I. L e n i n, Tööliste palgad ja kapitalistide kasum Venemaal. Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Tööpäev Moskva kubermangu vabrikutes. Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Higi väljapressimise "teaduslik" süsteem. Teosed, 18. kd.

I l u k i r j a n d u s

- A. K i t z b e r g, Kauka jumal. Valitud teosed, I kd., ERK, Tln., 1956.
- Ed. V i l d e, Pisuhänd, Näidendid, Tln., 1956.
- M. G o r k i, Kollase saatana linn. Teosed, 4. kd., Tln., 1957.
- M. G o r k i, Artamonovite ettevõtte, Teosed, 9. kd., Tln., 1959.
- A. K u p r i n, Molok, Jutustused, Tln., 1958.
- V. L a s i s, Tiivutud linnud, Tln., 1957.
- V. L a s i s, Torm, Tln., 1951.
- E. Z o l a, Sõekaevurid, Tln., 1953.
- A. С и н к л е р, Король Уголь, М., 1958.
- A. С и н к л е р, Автомобильный король, М., 1957.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Tabelid nr. 6 - 8.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 13-15.

Teema: KAPITALI AKUMULATSIOON JA PROLETARIAADI VAESUMINE

Teema eesmärk: 1. Selgitada, kuidas toimub töörahva vaesumine seoses kapitali akumulatsiooniga, s. o. ühiskondliku rikkuse kasvuga, mis on kapitalistide kliki käes, ning kuidas toimub kapitalismi põhivastuolu teravnemine.

2. Paljastada kodanlik propaganda, mis püüab eitada tööpuuduse ja töörahva vaesumise kasvu kapitalismi tingimustes, püüab summutada klassivõitluse teravnemist kodanlikus ühiskonnas ja eitada kodanliku korra paratamatut hävingut.

Aja jaotus: loenguks 2 tundi, seminariks 4 tundi.

Referaatide teemad

1. Kapitalistlik lihtne taastootmine.
2. Proletariaadi absoluutne vaesumine.

Seminari põhiküsimusi

1. Kapitalistlik laiendatud taastootmine.
2. Kapitali akumulatsioon. Tegurid, mis avaldavad mõju kapitali akumulatsiooni suurusele. Kapitali orgaaniline struktuur. Kapitali kontsentreerumine ja tsentraliseerumine.
3. Kapitali akumulatsiooni protsess ja tööstusliku reservarmee kujunemine. Malthus ja tänapäeva maltuslaste reaktsiooniliste "teooriate" kriitika.
4. Kapitalistliku akumulatsiooni üldine seadus. Proletariaadi vaesumist käsitlevate tänapäeva kodanlik-apologeetiliste, reformistlike ja revisionistlike teooriate kriitika.
5. Kapitalistliku akumulatsiooni ajalooline tendents.

Kirjandus

- K. M a r x, Kapital, I kd., ptk. 21, 23, § 1; 24. ptk., § 7. Tallinn, 1953.
- V. I. L e n i n, Vaesumine kapitalistlikus ühiskonnas. Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Arvude keel, Teosed, 19. kd.

Lisakirjandus

- Положение и борьбы рабочего класса капиталистических стран, М., 1959.
- K. K a s k, Tööstustöölise majanduslikust olukorrast kodanlikus Eestis, ERK, Tln., 1957.
- H. A l l i k, Võrdlusi tööstustöölise elatustasemest Eestis, ERK, Tln., 1957.
- M. T o r e z, Новые данные об обнищании трудящихся Франции. Госполитиздат, М., 1959.
- Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. IV, стр. 113 - 141.

I l u k i r j a n d u s

- Ed. V i l d e, Külmale maale, Tln., 1954.
Ed. V i l d e, Raudsed käed, Tln., 1954.
M. G o r k i, Põhjas. Teosed, 10. kd., Tln., 1959.
M. G o r k i, Konovalov, Teosed, 2. kd., Tln., 1956.
I. L a p i t s k i, Pilvelõhkujate varjus, Tln., 1960.
P. K u u s b e r g, Müürid, Tallinn, 1957.
E. R ä n g e l, Kullimaja Marta, Tln., 1956.
E. R ä n g e l, Õnne jahil, Tln., 1961.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Tabelid nr. 9-11.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 16-23.

Teema: KESKMINE KASUM JA TOOTMISHIND

Seminari eesmärk: Teha selgeks, kuidas väärtus- ja lisaväärtuse seadus toimivad kapitalistliku majanduse tegelikuses, kus esineb üha teravnev konkurents.

Aja jaotus: loenguks 2 tundi, seminariks 4 tundi.

R e f e r a a t i d e t e e m a d

1. Tootmisharude vaheline konkurents ning keskmise kasumi ja tootmishinna kujunemine.
2. Kasuminormi langemise tendentsi seadus.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Kapitalistlikud tootmiskulud ja kasum.
2. Kasuminorm. Tegurid, mis avaldavad mõju kasuminormile.
3. Tootmisharu sisekonkurents ja ühiskondliku (turu-) väärtuse kujunemine.
4. Kapitali orgaanilise struktuuri erinevus üksikutes tootmisharudes ja erinevused kasuminormides.

5. K. Marxi õpetus keskmisest kasumist ja selle tähtsus proletariaadi klassivõitlusele. Kodanlike apologetide väidete kriitika niinimetatud "vastuolust" "Kapitali" I ja III köite vahel.

K i r j a n d u s

K. M a r k s, Kapital, t.III, gl. 1, 9.

V. I. L e n i n, Karl Marx. Teosed, 21. kd., lk. 48 - 49.
Poliitiline ökonomia. Õpik, IX ptk., Tln., 1959.

L i s a k i r j a n d u s

Ф. Э н г е л ь с, Закон стоимости и норма прибыли. К. Маркс,
Капитал, т. III, стр. 904 - 920, 1955.

Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл.V и
VI, стр. 141-169.

I l u k i r j a n d u s

Т. Д р а й в е р, Финансист, Эстгосиздат, Таллин, 1954.

Т. Д р а й в е р, Титан, Эстгосиздат, Таллин, 1956.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Tabelid nr. 15 - 18.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 26-28.

Teema: MAARENIT. KAPITALISMI ARENEMINE PÕLLUMAJANDUSES

Teema eesmärk: Õppida tundma marksistlik-leninlikku maarenditeooriat ning kapitalismi arenemist põllumajanduses selleks, et mõista kaasaegse kapitalistliku põllumajanduse agraarsuhteid. Marksistlik-leninlik maarenditeooria on kommunistlike ja töölisparteide poliitika teoreetiliseks aluseks agraarküsimuses. Võitlusel marksistlik-leninliku agraarprogrammi elluviimise eest on suur tähtsus tööliklassi ja talurahva liidu teostami-

sel ning töörahva vabastamisel kapitalismi ikkest.
Aja jaotus: loenguks 2 tundi, seminariks 4 tundi.

R e f e r a a t i d e t e e m a d

1. Monopol maale kui majanduse objektile ning diferentsiaalrent I.
2. Väiketalumajapidamise püsivuse tänapäeva marksismivastaste teooriate kriitika.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Põllumajanduse kapitalistlik kord ja maaeraomandus.
2. Diferentsiaalrent II.
3. Niinimetatud "kahaneva mullaviljakuse seaduse" kriitika.
4. Maaeraomanduse monopol ja absoluutne rent. Maahinna kasv kapitalismi arenemisega.
5. Rent ehitusplatsidelt ja hankivas tööstuses.
6. Põllumajandusliku suurtootmise eelised väiketootmisega võrreldes.
7. Talurahva vaesumine ja proletariseerumine kapitalistlikes maades.

K i r j a n d u s

- K. M a r k s, Капитал, т. III, гл. 39, 45. 1955.
- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, II ptk., XIII osa. Teosed, 3. kd.
- V. I. L e n i n, Agraarküsimus ja "Marxi arvustajad", ptk. I, II. Teosed, 5. kd.
- V. I. L e n i n, Marksistlikud vaated agraarküsimusele Euroopas ja Venemaal, osa "Rent". Teosed, 6. kd.

L i s a k i r j a n d u s

- K. M a r x, Kapital I kd., ptk. § 13, § 10; III kd., ptk. 37, 38 (v. k.).
- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, III ptk., II, VIII, IX osa; ptk. IX. Teosed, 3. kd.
- R. A n t o n s, Agraarsuhted kodanlikus Eestis, ptk. V, lk. 177 - 243. Tallinn, 1957.

- Eesti NSV ajalugu. Teine trükk, ptk. XII, § 1 "Kodanlik maa-reform ja põllumajanduse olukord". Tln., 1957.
- H. T i i d o, Talurahva olukorrast kodanlikus Eestis, 1957.
- A. E l l e r, Kaasaegsest revisionismist agraarküsimuses. "Eesti Kommunist" 1959, nr. 11.
- A. E l l e r, K. Liidaku väikekodanlikust "agraarfilosoofiast", EPA Teaduslike tööde kogumik 10, väljaanne 2, Tartu, 1959.
- Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. VII, стр. 170-201.

I l u k i r j a n d u s

- Ed. V i l l d e, Maatra sõda, Tallinn, 1958.
- Ed. V i l l d e, Kupja-Kaarli adjustaadid. Jutustused IV, Tln., 1953.
- R. S i r g e, Maa ja rahvas, Tln., 1956.
- M. M e t s a n u r k, Suvine pööripäev, Tln., 1957.
- Г. Б а л ь з а к, Мужики, Собрание сочинений, т.12, Госполитиздат, 1954.
- Г. У с п е н с к и й, Власть земли. Иван Бозых. Собрание сочинений, т. V, 1956; "Четверть" лошади. Собрание сочинений, том VII, М., 1957.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Табелид nr. 23 - 31.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 37-44.

Teema: ÜHISKONDLIKU KAPITALI TAASTOOTMINE JA MAJANDUSKRIISID

Teema eesmärk: 1. Selgitada kapitalistliku ühiskondliku taastootmise mitmesuguste külgede - tootmis-, ringlemis- ja tarbimisprotsessi ühtsust, vastastikust seost, vastastikust tingitust. Õppida tundma

kogu ühiskondliku kapitali taastootmise ja ringluse põhilisi seaduspärasusi ning arenemistendentse.

2. Õppida tundma majandusseadusi, mis põhjustavad kapitalistliku tootmise tsüklilist arenemist. Näidata, et majanduskriiside põhjus on kapitalismi põhivastuolu, ning et sellepärast saab neid kaotada ainult kapitalismi hävitamisega.

Aja jaotus: loenguteks 4 tundi, seminarideks 4 tundi.

R e f e r a a t i d e t e e m a d

1. Realiseerimistingimused kapitalistliku laiendatud taastootmise puhul.
2. Kriiside peapõhjus. Kapitalismi põhivastuolu väljendusvormid.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Individuaalkapitali ja ühiskondliku kapitali taastootmine.
2. Realiseerimistingimused kapitalistliku lihtsa taastootmise puhul.
3. Kapitalistliku taastootmise antagonistlikud vastuolud.
4. Natsionaalse tulu jaotamine kodanliku ühiskonna mitmesuguste klasside vahel. Natsionaalse tulu ümberjaotamine. Tööraha osa langemine natsionaalses tulus kapitalismi arenemisega.
5. Marxi taastootmisteooria arendamine V. I. Lenini poolt.
6. Majanduskriiside perioodilisus ja selle materiaalne alus.
7. Tsüklifaasid.
8. Agraarkriisid.
9. Kriisid ja kapitalismi vastuolude teravnemine.
10. Kapitalismi kriisideta arenemise tänapäeva marksismivastaste teooriate kriitika.

K i r j a n d u s

- K. M a r x, Kapital, II kd., 18. ptk., § 1; 20. ptk. § 1 - & 21. ptk., § 3 (esimene näide). Tallinn, 1958.
- F. E n g e l s, Anti-Dühring, kolmas osa, II ptk., Tallinn, 1954.

V. I. L e n i n, Niinimetatud turgude küsimuse kohta. Teosed, I kd., lk. 64 - 73.

L i s a k i r j a n d u s

V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., osad VI, VIII. Teosed, 3. kd.

V. I. L e n i n, Kriisi õppetunnid. Teosed, 5. kd.

Eesti NSV ajalugu, XII ptk., § 5. Tallinn, 1957.

Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. IX, стр. 223 - 253.

A. R a u d, Marxi majandusõpetusest ja kaasaegsetest marksismivastastest majandusteooriatest. "Artikleid Karl Marxist", Tallinn, 1960, lk. 77-101.

I l l u k i r j a n d u s

Д. С т е й н б е к, Гроздья гнева, М., 1957.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Tabelid nr. 32 - 40.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 45 - 52.

Teema: IMPERIALISMI MAJANDUSLIKUD PÕHITUNNUSED. IMPERIALISMI AJALOOLINE KOHT.

Teema eesmärk: 1. Õppida tundma imperialismi majanduslikke põhitunnuseid, imperialismi koloniaalsüsteemi tekkimist ja ta põhijooni ning kapitalismi põhilise majandusseaduse toimet imperialismi ajastul.

2. Selgitada imperialismi ajalooline koht:

a) imperialism kui monopolistlik kapitalism; b) kui parasitlik ehk roiskuv kapitalism ja c) kui surev kapitalism.

Aja jaotus: loenguteks 6 tundi, seminarideks 8 tundi.

R e f e r a a t i d e t e e m a d

1. Finantskapital ja finantsoligarhia.
2. Kapitalismi parasitism ja roiskumine imperialismi ajastul.
3. Monopolistlik riigikapitalism.

Seminari põhiküsimusi

I. Imperialismi majanduslikud põhitunnused

1. Imperialismi definitsioon.
2. Tootmise kontsentreerumine ja monopolid.
 - a) Vaba konkurentsi asendamine monopolide valitsemisega.
 - b) Tootmise kontsentreerumise kasv monopolide valitsemise tingimustes.
 - c) Monopolide põhivormid.
 - d) Monopol ja konkurents. Konkurentsivõistluse teravnemine imperialismi ajastul ja selle vormid.
3. Kapitali väljavedu.
 - a) Kapitali väljaveo võimalikkus ja vajalikkus.
 - b) Kapitali väljaveo vormid. Kapitali väljavedu kui monopoolselt kõrge kasutamise kindlustamise üks vahendeid.
 - c) Kapitali väljaveo tagajärjed kapitali väljavedavatele ja kapitali sissevedavatele maadele.
 - d) Kapitali väljaveo iseärasused tänapäeval.
4. Maailma majanduslik jaotamine kapitalistide liitude vahel.
 - a) Rahvusvahelised monopolid.
 - b) Imperialismi leeris kaupade müügiturgude, tooraineallikate ja kapitali rakendamise sfääride pärast peetava võitluse teravnemine.
5. Maailma territoriaalse jaotamise lõpuleviimine suurriikide vahel ja võitlus maailma ümberjaotamise pärast.
6. Imperialismi koloniaalsüsteemi tekkimine ja põhijooned.
7. Kapitalismi põhilise majandusseaduse toime imperialismi ajastul.

II. Imperialismi ajalooline koht

1. V. I. Lenin imperialismi ajaloolisest kohast.
2. Imperialism on sotsialistliku revolutsiooni eelõhtu.
3. Imperialismi ajastu kapitalismi majandusliku ja poliitilise arenemise ebahühtluse seadus.

K i r j a n d u s

- V. I. L e n i n, Euroopa Ühendriikide loosungist. Teosed, 21. kd.
- V. I. L e n i n, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium. Teosed, 22. kd.
- V. I. L e n i n, Imperialismi ja sotsialismi lõhenemine. Teosed, 23. kd.
- V. I. L e n i n, VK(b)P programmi projekt. Teosed, 29. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi resolutsioon NLKP Keskkomitee aruande põhjal, Tallinn, 1956.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande "NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959-1965" põhjal, IV osa, Tallinn, 1959.
- J. V. S t a l i n, Kommunistliku Internatsionaali Täitevkomitee VII laiendatud pleenum. Lõppsõna, II osa, § 1. Teosed, 9. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, Tallinn, 1960, esimene osa, § 1.

L i s a k i r j a n d u s

- V. I. L e n i n, Tootmise kontsentratsioon Venemaal. Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, VIII ptk., V osa. Teosed, 3. kd.
- Palgest palgesse Ameerikaga, Tln., 1960.
- Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamine Moskvas 1960. a. novembris.
- М. Д р и г и л е в, Г. Р у д е н к о, Монополистический капитализм, М., 1961.
- Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. X, XI, XII, стр. 254 - 330.

I l u k i r j a n d u s

- H. B a r b u s s e, Tuli, Tln., 1954.
- J. L o n d o n, Raudne kand, Tln., 1955.
- B. K e l l e r m a n n, Der Tunnel, M., Verl. für fremdsprachige Lit., 1956.
- T. Д р а й з е р, Стоик, Эстгосиздат, 1957.

М. Горький, Достигаев и другие, М., 1953.

М. Горький, Егорь Булычев и другие, М., 1953.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Tabelid nr. 1 - 16.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 53-66.

Teema: KAPITALISMI ÜLDKRIIS

Teema eesmärk: Selgitada, et kapitalismi üldkriis on kapitalismi krahhi, kapitalistliku tootmisviisi revolutsioonilise hävitamise ning sotsialismi tekkimise, arengu ja kommunismi võidu ajastu.

Aja jaotus: loeng 2 tundi, seminar 4 tundi.

R e f e r a a t i d e t e e m a d

1. Kapitalismi üldkriisi kolmas etapp.
2. Imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemine.

S e m i n a r i p õ h i k ü s i m u s i

1. Kapitalismi üldkriisi olemus ja põhijooned.
2. Kapitalismi üldkriisi esimese etapi perioodid.
3. Kapitalismi arenemise ebaühtluse suurenemine.
4. Imperialistlike sõdade ärahoidmise võimalikkus käesoleval ajastul.
5. Kapitalistlike maade tölisklassi vaesumise suurenemine.
6. Monopolide ikke suurenemine kapitalistlike maade põllumajanduses ja talurahva laostumine.
7. Klassivõitluse teravnemine kapitalimaades.
8. "Rahvakapitalismi", "teise tööstusliku revolutsiooni" ja teiste marksismivastaste teooriate kriitika.
9. Käesolev ajastu on kapitalismi revolutsioonilise hävitamise ja kommunismi võidu ajastu.

K i r j a n d u s

- V. I. L e n i n, Kommunistliku Internatsionaali II kongress. Ettekanne rahvusvahelisest olukorrast ja Kommunistliku Internatsionaali põhiülesannetest. Teosed, 31. kd.
- J. V. S t a l i n, Keskkomitee poliitiline aruanne ÜK(b)P XVI kongressile, I osa. Teosed, 12. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi resolutsioon NLKP Keskkomitee aruande põhjal, Tallinn, 1956.
- Moskvas 14.-16. novembril 1957. aastal toimunud sotsialistlike maade kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamise deklaratsioon. Rahumaniifest, Tallinn, 1957.
- N. S. H r u š t š o v, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959 - 1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorrallisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tln., 1959.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande "NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959 - 1965" põhjal. Tallinn, 1959.
- N. S. H r u š t š o v, Kõne Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peassamblee istungjärgul 18. septembril 1959. aastal, "Elada rahus ja sõpruses", Tallinn, 1960, lk. 153 - 170.
- N. S. H r u š t š o v, Kõne ülddiskussioonil Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peassamblee XV istungjärgul "Kõigile koloniaalrahvastele vabadus ja sõltumatus! Lahendada üldise desarmeerimise probleem!" "Rahva Hääl", 24. septembril 1960.
- Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamine Moskvas 1960. a. nov.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, Tallinn, 1961, esimene osa, §§ IV-VIII.

L i s a k i r j a n d u s

- A. R a u d, Kapitalismi üldkriis, Tallinn, 1958.
G. P u i s, Kapitalismi üldkriisi uus etapp, "Eesti Kommunist" Nr. 3, 1961. a.
V. K i n g i s s e p p, Kellele iseseisvus, kellele ike. Tln., Poliitiline Kirjandus, 1946.
M. P e s t i, Rahvuslik reetmine "rahvusluse" sildi all, Tln., 1960, ptk. VIII.
Критика буржуазных экономических теорий, М., 1960, гл. XI и XII, стр. 281-331.

I l u k i r j a n d u s

- J. M a d a r i k, Riigikukatjad, Tln., 1950.
A. L o m b a k, Leegid, Tln., 1958.
M. L a r n i, Neljas selgrootüli, Tln., 1961.
J. R e e d, Kümme päeva, mis vapustasid maailma. 1958.
E. M. R e m a r q u e, Aeg antud elada, aeg antud surra, Tln., 1959.
Л. А р а г о н, Коммунисты, 1953.
Д. К и л л е н с, Молодая кровь, 1959.
Ж. Ф р е в и л ь, Тяжелый хлеб, 1959.
Х. А. А б б а с, Сын Индии, 1956.
А л ь т м а н, Закон стервятников, 1960.
Б. А п п е л ь т, Крепость среди рисовых полей, 1960.
Э. Х е м и н г у э й, За рекой, в тени деревьев, 1961.
А. С т и л ь, Мы будем любить друг друга завтра, 1959.
П. Н е р у д а, Всеобщая песнь, 1958.

N ä i t l i k u d õ p r e v a h e n d i d

Tabelid nr. 17 - 25.

Политическая экономия. Наглядное пособие, 1961, стр. 67 - 80.

Tabelid kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avalduse kohta.

Hind 3 kop.

A-24044

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00359051 2